IOANNIS COTTVNII ORATIONES TRES.

Quarum

Duæ ſunt Academicæ,
Vna, de formis Rerumpublicarum;
Altera, de Vera Nobilitate,
Tertia verò eſt Liminaris ad Philoſophiam.

ILLVSTRISSIMO, ET EXCELLENTISS. D D ALOYSIO VALARESSO, EQVITI, ET SENATORI VENETO,

optimo, amplissimoque
Domino, & Patrono
enixè colendo,

Summam, ac Perpetuam F. P.

NEmo vspiam est, Illustrissime, & Excellentiss. Heros, qui natalium splendorem, Nobilitatem, non suspiciat: at verò in quonam ea synceré sita, & reposita est, pauci porrò, & vt ille ait, vel duo, vel nemo, vix norunt. Hinc de ea, quemadmodum de praeclara quaque, & non obuia re fieri amat, vehementer in omni aetate controuersum est, & totis etiam voluminibus disceptatum. De hac ipsa mihi anteactis diebus, dextro quodam sydere edisserere contigit. Rem integram, quamquam paucis, & stylo, & genio Academico, sed solidé quoad potui, complecti visum est, eo praesertim consilio, vt Veneta Nobilitas, quae cunctarum vbiuis gentium merito atque optimo iure maxima est, longè conspicacius in conspectu omnium refulgesceret.

Nobile hoc argumentum inclyti ac nobilissimi tui nominis titulis insignitum in publicum prodire gestit, vt vel ipsa fron

te lectißimum absolutæ Nobilitatis exemplum, Venetæ Claritudinis antistitem, quasi adstipulatorem, aßertoremque sui præferat. Verumenimuero auita tua signa atque insignia inter maxima Veneti firmamenti sydera, interque luminaria ipsa apprimè consulgent. At verò alieno duntaxat decore haud contentus splendescere, quòd alta cogitatione sensatum illud reuoluis,

Et genus, & proauos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco,

Acceptam a maioribus lucem incomparabilium virtutum tuarum splendoribus mirum in modum amplificasti, atque illibata tua luce, virtutem etiam ipsam multis iam partibus effecisti venerabiliorem; quæ in excelso sita faciem solet accipere augustiorem. Quippe cui vnquam, non apud nos modo, sed apud exteras quoque ac remotißimas nationes, admirandæ tuæ virtutes perspectæ, probatæque non sunt? Omnes quicumque te norunt, (quis autem non nouit?) certatim efferunt admirabilem tuam in rebus gerendis prudentiam in tractandis grauißimis Æternæ Reipubl. negotiis dexteritatem, in prouidendis diligentiam, in conficiendis celeritatem, in flectendis animis efficaciam, in congressu comitatem erga vniuersum litteratorum cœtum incredibilem ac pæne diuinam humanitatem; vt merito tuo æui nostri Mæcenas habearis munificentißimus. Nos, nos ipsi experti, dum & actionem meam Patauii condecorare, & me ipsum munificentißimè excipere dedignatus haud sis; quæ hic lubens efferrem, ni mihi moderatio tua stylum comprimeret.

Accipe igitur, Heros Illustrißime, & Excellentißime, magnæ erga Celsitudinem tuam obseruantiæ meæ, exiguum hoc litterarium monimentum, atque hilari, qua soles, respice

vultu

vultu, dum ego ex intimo animi recessu Deum, Opt. Max. deprecor, ut te incolumem, sospitemque quamdiutissimè & seruet, & tucatur.

Vale Æternæ Reipubl. lumen, ac columen, & Musarum præsidiumque, decusque.

Patauii V. Calend. Maii. A. P. V. M.DC.XXXVIII.

Illustriss. & Excellentiss. Celsitud. tuæ.

48

Obseruantissimus

Ioannes Cottunius.

ORATIO ACADEMICA.

DE VERA NOBILITATE.

TERRARVM ille *a* vmbilicus, Pythiæ antrum, quod olim incredibili cultu, ac famæ celebritate Orbem compleuit vniuersum, non assiduò, sed per interualla perhibetur responsa dedisse; nonnunquam *b* Idibus, aliquádo Calendis nunc Sole exoriente, nunc desinente; quòd per id tempus ex intimo illius hiatu, acri quodam spiritu, & fatidico flatu manante, Phœbas in tripode collocata, quasi diuino afflatu quateretur. Hinc magnus ille Macedo *c* cum aliquando oraculum consulturus Delphos adiisset, atque tum forte nefasti agerentur dies, in quibus nefari quidem illi mos erat oraculo, primùm ipsam vatem reluctantem, seque lege tuentem orauit, mox inuitam trahens, templum ascendit, quæ studio, ac vi hominis victa, exclamasse fertur ἀνίκητος εἶ τέκνον. inuictus es fili.

a de ling. latin. M. Tull 2. de diuin

b Diod Sicul. li. 16. strabo lib. 9. Alex. ab. Alex lib. 6. Dier. Gen. c. 2.

c Plutarch. in vita Alex.

Nobile inclytæ vestræ Academiæ *d* ANTRVM, Illustriss. Acad. BIPATENS ANIMIS ASYLVM, statis téporibus, non sine cælesti psephismate, sua oracula fundit, quemadmodum in præsens recolit intermissa. Sentit nunc quoque eximium ac pęnè diuinum halitum atque afflatum, non ex imo specu, verùm ex editissimo, Eminentissimoque Corneliæ domus apice iucundissimè effusum: ex qua quidem familia tanquam ex Troiano illo equo Græ-

d Insigne Academiæ Ricouratorum.

f Græcorum proceres, innumeri ingentium virtutum Heroes prodiere, qui admirandis suis virtutibus non modo litterariæ, sed Aeternæ quoque, ac Sereniss. Reipub. Venetæ, atque adeò Ecclesiæ vniuersæ, etiamnùm & decori sunt, & ornamento. Excipimus verò viuidum hunc vegetumque afflatum exoriente fulgentissimo Pisano Sole, optimo huius Acad. Principe, ac Moderatore, qui quidem Musarum fauus, Charitumque delicium, & viuum probitatis exemplum, incomparabili omnigenarum virtutum agmine tiaras & infulas ornat, atque exorietur nobis *d vti purpureus Sol.* Hic me, nefestis mihi diebus, ob grauissima Philosophiæ studia, Magni instar Alexandri, at non, vi sed blanda, qua mirificè pollet, comitate, ad hoc suggestum, unde anteactis temporibus tot præclarorum vatum effata delata sunt, suauiter traxit; vt in rem accomodatè cadere videantur venusta illa Burdegalensis *g* Poetæ carmina de Theodosio Augusto, modo nomen immutem.

f Virgl. Aen. lib. 2.

d Lucret. lib 2 de reb. natural.

g Auson. in epigr. ad Theodos. Imper.

Dicere Pisanus iubet, & mea carmina poscit,
Pæne rogans, blando vis latet imperio.
Non habeo ingenium: Pisanus iussit: habebo.
Cur me posse negem, posse quod ipse putat?
Inualidas vires ipse excitat, & iuuat idem
Qui iubet. Obsequium sufficit esse meum.

Hausto itaque hoc benigno afflatu, canam, & inclytæ huic Academiæ, & Patauio vniuerso. Iam animus illo agitante calescit, iam vires vltra sortemque assurgit: iam haud *patiens h immanis in antro bacchatur: iam sublimior.*

h Virgil. Aeneid. lib. 6.

k in eod. lib. 6. *maiorque k videtur.*

Nec mortale sonans afflatus numine quando

Iam propiore. Iam responsa fundit.

Εὐγενὲς ἄκρον ἄωτον, ὑπαὶ μέγα σεῖο μεγίστῳ

Στέλδει, καὶ ἡμίτερος δ᾽ ὄρπηξ ἐπὶ κροταλείξει.

l Alex. ab Alex. lib. 6. Dier. Gen. c. 2. Quæ quidem, etsi *l* quondam nullum oraculum ederetur latinè, nihilominis latinis auribus ita sonant.

Nobilitas tua flos rerum sub maxima magna.

Iunge opus, & frondes nostri tua tempora lambent.

Vos animum aduertite: ego Augurum, aut ædipi subibo vices, atque vbi delatum responsum interpretatus fuero, Harpocratem imitabor.

Εὐγενὲς ἄκρον ἄωτον *Nobilitas flos rerum est.*

Nemo vspiam est, nisi aut impensè fatuus, aut imis præcordiis liuidus, qui non generis claritudinem ac nobilitatem, præcipuum rerum humanarum ornamentum, splendorem, & illibatum florem suspiciat. Olfecit hunc eximius Naturæ arbiter Stagirites, dum fælicitatis partes commemorans, ab hac natalium luce exorsus, hunc in modum exspaciatur. m Arist. lib. 1. Rhetor. cap. 23. Fælicitatis *m* partes sunt, nobilitas, gratia, amicitia proborum hominum, diuitiæ, bona proles, multitudo filiorum, facilis senectus. Præterea corporis virtutes, bona valetudo, pulchritudo, vires, magnitudo, certandi robur, quin etiam gloria, honor, prospera fortuna, virtus, atque eius partes, prudentia, fortitudo, temperantia, iustitia. Videtis, quàm multiforme quamque generosum beatitatis agmen, quasi egregius & animosus signifer atque dux nobilitas ducit? Delibauit, hunc ipsum florem Plato, dum constitutis *n* in vniuersum septem hominum ordinibus, qui alios imperio n Plato lib. 3. de leg. rege-

regerent, poſt parentes, quibus regendi apicem merito atque optimo iure, aſcripſit, actutum annectit nobiles. Imperium, inquit, omne, eſt parentum in liberos, clarorum nobiliumque virorum in eos, qui loco ignobili, & genere inferiore procreati ſint, ſenum in iuniores, dominorum in ſeruos, præpotentum in imbecilles, prudentum in rudes, & denique ſorte electorum in repulſos. Quia βελτίους εἰκὸς τοὺς ἐκ βελτιόνων, εὐγένεια γάρ ἐστιν ἀρετὴ γένους. Conſentaneum eſt, viros meliores, præſtantioreſque eos eſſe, qui e præſtantioribus orti ſunt: nobilitas quippe generis virtus eſt, inquit *p* Ariſt. antegreſſo loco a me inductus: & rationem reddidit in eo libro, quem *r* de Nobilitate ediderat. ἡ γὰρ ἀρχὴ τοιαύτην ἔχει τὴν δύναμιν, πολλὰ παρασκευάζειν οἷα περ αὐτή. Origo eam vim nacta eſt, vt complura eiuſmodi præparet, cuiuſmodi ipſa eſt. Huc ſpectat Euripides *ſ* in Hecuba, cuius elegantiſsimos verſus haud poſſum, quin aſcribam.

p Ariſt. lib 3. Pol. c. 8. & lib. 1. cap. 4.
r Apud Stobeũ ſerm 86
ſ Eurip. in Hecub.

Δεινὸς χαρακτὴρ κἀπίσημος ἐν βροτοῖς
Ἐσθλῶν γενέσθαι, κἀπὶ μεῖζον ἔρχεται
τῆς εὐγενείας τοὔνομα τοῖσιν ἀξίοις.

Vehemens nota, & inſignis inter mortales,
A bonis natum eſſe, & magis magisque illuſtratur
Nobilitatis nomen, fortibus, & dignis.

Hinc in contexendis laudum, encomiorumque corollis ab illibato hoc flore initia expedimus. Plato, ἀγαθοὶ, inquit, *t* ἐγένοντο, διὰ τὸ φῦναι ἐξ ἀγαθῶν, τὴν εὐγένειαν οὖν πρῶτον ἐγκωμιάσωμεν. Boni quidem fuerunt, quoniam ex bonis orti ſunt: generis itaque præſtantiam primùm laudibus efferamus:

x Claud. de laud. Serenæ.

Et Claudianus *x*

Quod si nobilitas cunctis exordia pandit
Laudibus, atque omnes redeunt in semina causæ,
Quis venerabilior sanguis, quæ maior origo? &c.

a Plutar. in vita Thel.
b Dionysius Halic. lib 2
c Arist. lib 4. Pol. c. 4.

Isthuc in re fuit, cur prudentissimi quique Vrbium, Legumque institutores in id sedulo incubuerint, vt cætum virorum nobilium ab reliquo populo discriminarent. Theseus *a* εὐπατρίδας a populo, Romulus *b* Senatorium ordinem, a plebeio, Ipse ingeniorum apex Aristoteles *c* ciuitatem, prima partitione in nobiles, & populum segregauit.

d Pierius Valer. Hierog. lib. 26.
f Thuc. in liminari pa.
g Apul. de Dogmat. Pl.

Quæ quidem discernendi ratio tam altè in generosis pectoribus deinde insedit, vt iam externis quoque notis, habitu, ornatuue indicare vbiuis gentium mos increbuerit. Athenienses, qui veteri ac illustri gestirent familia, *d* cicadas ex auro in pileis gestauerunt, vnde Thucydidæ *f* τεττιγοφόροι hoc est Cicadigeri dicti: iidem, *g* & præsertim florente ætate, in auribus aurum nobilitatis insigne tulerunt.

h Plut. in vita Solonis
k Aristophanes in Comœdia Aues
m Iliad.

Lacedæmonii *h* verò, atque adeò Græci propè vniuersi, qui alios natalium splendore, & generis claritudine anteirent, comam aluerunt, serui autem, humiles, atque e medio petiti homines, intimè tondebantur. Aristophanes in *k* Auibus,

Ἔπειτα δοῦλος ὢν κόμην ἔχεις.

At dein seruus cum sis, portas comam.

Quo quidem spectans doctrinarum pater Homerus *m* Græcos vocat καρηκομόωντας ἀχαιοὺς capite crinitos idest nobiles.

Romanos verò, quibus maiorum imagines, & natalium

lium decus ſuppeterent, lunulæ *n* nigris calceis affixæ a reliquo populo ſegregauerunt. Quod Numa Pompilius inſtituiſſe fertur, ſiue vt Romanæ gentis antiquitatem ad Arcades referret, qui ſe προσελήνους, *aſtris p Lunaque priores iactabant*; ſeu potius vt a centum illis Senatoribus ab Vrbis auctore Romulo diſpoſitis, ſanguinem trahere indicaret. Hinc *r* ille.

& nobilis, & generoſus,
Appoſitam nigræ Lunam ſubtexit alutæ.

Et argutus *ſ* Poeta

Lunata nuſquam pellis, & nuſquam toga.

Tum Statius *t*

Genitum te curia ſenſit,
Primaque Patritia clauſit veſtigia Luna.

Iiſdem nobilitatis index erat *x* Bulla aurea, cordis figuram præſeferens, in pectore geſtata, quemadmodum lorum erat Plebeiorum. Hinc Satyrographus, cum de illa, quam Hetruſcum aurum vocat, quòd ab Hetruſcis a Tullio Hoſtillio debellatis translata fuerit, dixiſſet,

Quis enim tam nudus vt illum
Bis ferat, Hetruſcum puero ſi contigit aurum?

Subiungit,

Vel nodus tantum, aut ſignum de paupere loro.

Diſcernebat etiam purpura, qua Patritios *a* tantum ac Senatores vti fas erat. *b* Martialis

Te, inquit, *Cadmæa Tyros, me pinguis Gallia veſtit.*
Vis tu purpureum, Marce, ſagatus amem?

His ipſis ius extitit annulorum aureorum, quoquidem integris temporibus *c* ceu quadam teſſera equites a plebe

n Plut. in Problem. c. 79. Cælius Rhodig. lib. 20. c 28. Io. Roſin. lib. 5. c. 36.
p Ouid. faſt. l 1.
r Iuuen. ſatyr 7.
ſ Mart. l. 1. epig 17.
t Statius Syluarũ lib. 5.
x Plut. in Prob. c. 101. Mac lib 1. Satur. c. 6. Plin lib. 33. c. 1. Iuuenal. ſatyr. 5.
a App l 2 bel ci ui. Alex. ab Alex: l 2 Dier Gen. c. 29.
b Mar l 6 ep. 11.
c App. l. 2. bell.

ciu. Io. Rof l.2. Alex. ab Alex lib 2. c 29. be ſecernebantur, quamquam rebus retro ſublapſis, vtrorumque viſus collapſus commemoretur. Hinc ille de Criſpino homine humili, & obſcuro loco procreato, conquerirur.

d Iuuen. ſatyr. 1.

Cum d pars Niliacæ plebis, cum verna Canopi,
Criſpinus tyrios humero reuocante lacernas,
Ventilet æſtiuum digitis ſudantibus aurum.

Quid vero? ne nomine eos, niſi cum diſcrimine referri fas erat: ſiquidem Romanorum inſignioribus, & claro ſanguine cretis, tria circumferebantur nomina, cęteris duo tantum. Quod eo carmine extulit *f* Auſonius.

f Auſon. in Griph ternarij numeri.

Tres equitum turmæ: tria nomina nobiliorum.

Et Iuuenalis *g ſi quid tentaueris vnquam*
Hiſcere, tanquam habeas tria nomina &c.

g Iuuen. ſatyr. 5. h Hor. l. 2 ſerm. ſatyr. 5.

Quò ſpectat etiam *h* Venuſinus Poeta,

Quinte puta, aut Publi, (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.

k Corn. Tacit. l. de mor. Germ. m Philoſtrat. in vita Apoll. l. 2. c. 9. n Iuſtin. Hiſt. l 41 ſtrabo. l. 15. p Corn Tac. l de mor ger r Luc in Nigrino

At verò per exteras quoque nationes; ſi lubet, cogitatione expatiemini. Apud Germanos *k* qui veteri familia, ac maiorum inſignibus præſtarent, non fluente veſte, ſed ſtricta, & ſingulos artus exprimente vtebantur: cæteri verò ſagis cum fibula. Quod etiam Sarmatæ, & Parthi vſurpauere. Apud Indos *m* byſſum induere, niſi natalibus clarus, nemo poterat. Apud Parthos *n* ac Perſas, equo vehi, aut pedes ire, nobilitatem a vulgo ſecreuit. Apud Sueuos *p* quibus parentes præclari, inſigneſque extitiſſent, ij obliquabant crinem, & nodo ſubſtringebant, reliqui verò fluxa coma, & paſsis crinibus incedebant. Apud Ægyptios *r* prolixa coma claritatem naſcendi deſignauit. Thracibus

ſpun-

f punctos esse in facie nobiles significabat, non punctos ignobiles. Gelones, & Agathirsi t ora artusque cæruleo pingebant, vt quique in maioribus præstarent, ita magis vel minus pingerentur, non pingi autem humilem, infimoque loco genitum designauit. iccircò Latinus poeta vtrosque pictos appellauit.

Eoasque x domos Arabum, pictosque Gelones.

Tum etiam. a

Cretesque Driopesque fremunt, pictique Agathirsi,

Sic aliis gentibus discrimen b aliquod in habitu, ornatu, aliisue rebus semper extitisse nouimus, quibus genere ac nobilitate præstantes ab reliqua vulgi parte discriminarentur: quia; vt Aristoteles c loquitur ἡ δ᾽ εὐγένεια παρ᾽ ἑκάστοις οἴκοι τίμιος. Nobilitas apud omnes domi in honore habetur. quòd aliis excellere ac præstare, pulchrum. Quæquidem præstandi cupido sunt quos tam insigniter inuasit, vt se, maioresque suos, quo altiora suæ claritudinis ac nobilitatis iacerent fundamenta, Diis, Deabusque genitos, procreatosque asseuerarent: quod nemo apud Homerum, Virgilium, cæterosque poetas non animaduertit. Equidem vnum, vel alterum locum subijcio. Achilles apud Homerum d

Αὐτὰρ ἐγὼ γενεὴν μεγάλου Διὸς εὔχομαι εἶναι,
Τίκτε μ᾽ ἀνὴρ πολλοῖσιν ἀνάσσων Μυρμιδόνεσσι
Πηλεὺς Αἰακίδης, ὁ δ᾽ ἄρ᾽ Αἰακὸς ἐκ Διὸς ἦεν.

At ego generatione magni Iouis glorior esse.
Genuit me vir multis imperans Myrmidonibus
Peleus Æacides: Hic autem Æacus ex Ioue erat.

Æneas, e *Quid*, inquit, *Thesea magnum,*
Quid memorem Alcidem? & mi genus ab Ioue summo.

Aiax

f Herod. lib. 5.
t Pomp. Mela l. 2 & solen. lib. 2.
x Virgil. lib. 1. Georg.
a Idem Aeneid. lib. 4.
b Alex. ab Alex. l. 5. c. 18.
c Arist. lib. 3. Pol. c. 13
d Hom. Iliad. lib. 21.
e Virg. Aeneid. lib. 6.

l Ouid. lib. 13. Metam. Aiax Nasonianis *b* versibus hunc se effert in modum,

Atque ego, si virtus in me dubitabilis esset,
Nobilitate potens essem Telamone creatus.
Mœnia qui forti Troiana sub Hercule cepit,
Littoraque intrauit Pegasæa Colcha carina,
Æacus huic pater est, qui iura silentibus illic
Reddit, vbi Aeolidem saxum graue sisyphon vrget:
Æacon agnoscit summus, prolemque fatetur
Iuppiter esse suam. Sic a Ioue tertius Aiax,

Subiungit ibidem Vlysses,

In eodē loco.

sedenim quia rettulit Aiax
Esse Iouis pronepos: nostri quoque sanguinis auctor
Iuppiter est: totidemque gradus distamus ab illo.
Nam mihi Laertes pater est: Arcesius illi,
Iuppiter huic.

Rectè igitur in responso delato dictum fuit, εὐγενὲς ἄκρον ἄωτον. *Nobilitas Flos rerum est.* At at,

Vnde nam hic adeo suaeolens flosculus,
Nobilitas decerpatur,

Summa doctissimorum hominum dissensione certatur: & quemadmodum olim

Επτὰ πόλεις μάρναντο σοφὴν περὶ ῥίζαν ὁμήρου.

Anthologia Græca, *Septem Vrbes certant sapientem propter Homeri Radicem,*
Sic in præsens septem hortuli, longè, quàm Pensiles illi, aut Alcinoi, præstantiores, de eo contendunt. Diuitiæ, Virtus, Doctrina, Militia, Princeps, Patria, & Genus.

Plurima mortalium pars auri argentique fulgore perculsa, omnem generis ac nobilitatis splendorem opibus, absque vllo vnquam discrimine adscripsere.

Eu-

rarum aciem perſtringunt.

Magna hæc nobilitas eſt ὑπαὶ μεγίστῃ *ſub maxima* nobilitate Veneta. Hæc quippe merito ſuo geſtit maxima, quòd in ea omnes veræ abſolutæque nobilitatis calculi conſpirant. Patria ita vetuſtam nacta originem, vt eius ciues quaſi αὐτόχθονες indigenæ eſſe videâtur. Tum antiqua virtus, antiquis quoque conſociata opibus, innumerabili, continuataque annorum ſucceſſione, eaque rigoroſiſs. trutina examinata, in poſteros traducta, & generoſis actionibus aucta, Solis inſtar inter minora ſydera fulget. vt meritò *k* Venetæ familiæ videantur cæteris Italicis præferendæ, quæ aliorum Principum ditionibus ſunt obnoxiæ: quia aliunde pendere, ſeruitutem ſapit: ſeruitus autem veræ & abſolutę nobilitati repugnat, vel ei ſaltem qualemcunque labem offundit.

Veneta Nobilitas eſt maxima.

k Pompeius Caimus in lib. de nobilit.

πᾶδι, *Iunge opus.*

Natalium claritudini ſtudioſarum actionum nitor iungendus eſt. Secus nobilitas, vt veteri *m* effato dicitur, in aſtragalis erit: genus ingenuum niſi cum virtute alget: ſtemmâta, & fumoſæ imagines virtutis luce exutæ, degeneris animi nubem obducunt: generoſos animos labor nutrit. Hoc pacto, ἁμέτερος ὁ παῖς ἐπὶ κρᾶτα λιγεῖ,

Frondes noſtri tua tempora lambent.

m Adagi. ap.

Itaque

Vos, qui ſublimi rerum de germine florem,
Nobile cerſpiſtis genus, & decora alta parentum
Magnanimis contenditis vltra extendere factis,
Egregia totum fama complebitis Orbem,
Semper Apollinea redimiti tempora lauro.
Sic non obſcuris, dubiiſue ambagibus æquum
Reddidit oraclum: ſic mens afflata profatur.

F I N I S.